

Isosaarnenniluri

Svart askbastborre
Hylesinus crenatus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Isosaarnenniluri on 4–6 mm pituinen tumma, lyhyen kupera, kauttaaltaan harvan kullankeltaisen karvoituksen peittämä kaarnakuoriainen. Sen peitinsiivissä on syviä uurteita. Isosaarnennilurin puun kuoren alle kaivamat emokäytävät kulkevat puun poikkisuuntaan ja ovat n. 3 mm leveitä. Aikuisten puun kuoreen tekemät kuoriutumisaukot ovat pyöreitä ja kookkaita, läpimitaltaan yli 2 mm.

Elinympäristö ja levinneisyys

Isosaarnenniluri elää yleensä paksun kuoren alla järeissä, heikentyneissä pystypuissa tai vastakaatuneissa rungoissa. Laji on tavattu Suomessa vain saarnella, mutta muualla poikkeuksellisesti myös tammella, vaahteralla tai lehmuksellä. Kaatuneissa puissa populaatio ei pysty elämään kuin parin vuoden ajan, koska kaatunut puu kuivuu liikaa. Isosaarnenniluri elää puoliavoimissa ympäristöissä kuten piha-alueilla, puistoissa, puutarhoissa ja kujannepuilla.

Nykytila ja uhkatekijät

Isosaarnenniluri esiintyy Suomessa vain Ahvenanmaalla ja etelärannikolla. Se on taantunut lahoppuun vähenemisen ja metsien puulajisuhteiden muuttumisen takia, ja ne uhkaavat sitä edelleen. Esimerkiksi vanhojen puistopuiden kaataminen vähentää lajille sopivia elinympäristöjä.

Hoitosuositukset

Isosaarnennilurin esiintymispaikalla ja sen lähiympäristössä tulisi säästää järeät saarnet ja turvata sopivien isäntäpuiden jatkumo. Puistoalueilla vanhoja saarnia tulisi hoitaa kaatamisen sijaan leikkaamalla ja oksistoa keventämällä. Kaatuneet saarnet tai paksut maahan pudonneet oksat olisi hyvä jättää paikoilleen.

Lähteet

- Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insekstgnag i bark och ved. ArtData-banken SLU. 512 s.
- Heliövaara, K., Peltonen, M., Mannerkoski, I. & Siitonen, J. 1998. Suomen kaarnakuoriaiset (COLEOPTERA: Scolytidae). Helsingin yliopisto. Soveltavan eläintieteen laitos, Julkaisuja 25. 91 s.

Kuva: Juhani Päivärinta